

2. JAPON MASALLARIN TÜRÜ

Japon halkbiliminin önderi YANAGIDA Konio, Japon masallarını Avrupa'daki halk bilimcilerin sınıflandırmasını örnek alarak üç türe ayırmıştır:

- (1) Hayvan masalları
- (2) Asıl masallar
- (3) Fıkralar¹⁰

(1) Hayvan Masalları

Hayvan masallarında, hayvanlar insan gibi düşünür, konuşur ve hareket ederler. Japon masalları ile ilgili bugüne kadar en sistematik sınıflandırmayı yapan Nihon Mukaşibanaşi Taisei'de¹¹ hayvan masallarını:

- A) Hayvan kavgası
- B) Hayvanların paylaşması
- C) Hayvan yarışı
- D) Hayvan Moçi (pirinç pastası) yarışı
- E) Maymun ve yengeç savaşı
- F) Tavşan ve tanuki (raccoon dog)¹² sava-

81

- G) Hırsız ve maymun
- H) Hayvan toplumu
- I) Kuşun önceki hayatı

J) Hayvan kökeni, olmak üzere on çeşide ayırmış, bunları daha ayrıntılı olarak 83 tipte toplamıştır.

Hayvan masalları kabaca ikiye ayrılabilir: Birincisi hayvanların birbiriyle av paylaşması veya yetenekler ile ilgili yarışması. İkincisi ise hayvanın kökenini anlatan masallardır. (13)

(2) Asıl Masallar

Asıl masallar, bir insanın başından geçen pek çok olay sonunda mutlu veya başarısız olduğunu anlatan masallardır. Japonya'daki asıl masallar:

- A) Evlenme (güzel ve hayvan)
- B) Evlenme (insan olmayan kadın eş)
- C) Evlenme (çok sorunlu damat)
- D) Doğuş
- E) Zengin olmak
- F) Büyü-hazinesi
- G) Kardeşler
- H) Komşu yaşlı adam
- I) Yılbaşı misafiri

J) Evlatlık

- K) Gurbet
- L) Hayvanın teşekkürü
- M) Kaçıp saklanma
- N) Aptal hayvan
- O) İnsan ve tilki

olarak 15 çeşit 286 tipe bölünmüştür.¹⁴ Bunlar konularına göre kabaca aşağıdaki gibi bölünebilirler:

- A) Mitojoloji kökenli konular
- B) Tanrılar veya insan olmayanlarla karşılaşmak veya evlenmek
- C) Düşünülmemiş şans veya büyük hazineyi elde etmek
- D) Yardımseverliğin sonucu karşılık olarak iyiliği bulmak
- E) Köy hayatında ağa, zengin ve komşulara karşı çıkmak
- F) Aile içi sorunlar
- G) Zor sorunlar
- H) Bilmece¹⁵

Böylece Japonya'daki asıl masallar, mitolojiden çıkararak her dönemde yaşayan halkın en önemli sorunlarını konu aldığı anlaşıl-maktadır.

(3) Fıkralar

- Fıkralar,
- A) Aptallar
- B) Abartma
- C) Zeki
- D) Komik insanlar

olarak dört çeşit 9 tipe ayrılmıştır. Bunlar gülüş niteliğine göre aptalça davranışa gülmek, akıl ile otoriteli insanları yenmek ve sadece güldürme amaçlı olarak üçe ayrılabilir.¹⁶

II. JAPON MASALLARINDA

OLAĞANÜSTÜ KARAKTERLER

1. İNSANLARA KÖTÜLÜK YAPAN YARATIKLAR

(1) Oni

Oni, korkunç görünüş ve olağanüstü güç ile insanlara zarar veren efsanevi bir yaratıktır. Japon masallarında en çok sözü edilen karakterlerden biridir. Oni'nin kökeni, Bu-

dizim'deki kötülük tanrısı ile Hindistan'da inanılan kötülük tanrısının karışımıdır. Oni'nin kafasında bir veya iki tane boynuz vardır. Yüzü korkunç ve vücudu çıplak olup sadece kaplan kürkünden yapılan külot giyer. Vücudunun rengi kırmızı, siyah veya mavidir. Oni insan eti yer ve insanın kokusunu duyar. Genellikle toplu olarak dağlarda veya Onigaşima (Oni adası) da yaşar. Geceleri içki içer ve kumar oynarlar. Nehir suyunun hepsini içebilir.

Türk masallarındaki dev gibi karakterler olmasına karşın Oni'nin boyu dev gibi büyük değil, hemen hemen insanlarla aynıdır. Oni'nin silahı büyük bir demir sopadır. Masallarda hırsızlık yapan eşkiya karakterli olan Oni halk bilimciler tarafından gerçekte dağlarda yaşamış yerliler, yabancılar veya dağ adamlarının köylüler tarafından korkutulması sonucu yaratıldığı sanılmaktadır.¹⁷ Halk inancı bakımından dağ ruhu, korkunç tanrıyı temsil edenlerin ismi olduğu sanılmaktadır.¹⁸

"Şeftaliden doğan Momotaro (Şeftali çocuğu) bir gün maymun, köpek ve sülün ile birlikte Onilerin adasına gidip Onileri yener. Oniler bundan sonra insanlara karşı artık kötülük yapmayacağına ve uzak yere gidip iyi Oni olacağına söz verir."¹⁹

Onilerde sihirli araçlar vardır; bir kez vurunca bir anda 3900 km giden araba, iki tane sihirli iğne (birisini insanı öldürür, öteki hastayı iyileştirir), sihirli çekiç (bunu vurduğu zaman istediği her şey çıkar) ve sihirli ayakkabı (bunu giyenler çok hızlı uçabilir) v.b.

Masal kahramanları bunları elde ederek Onilerden kaçıp kurtulur, ya da istediğini gerçekleştirir.

"Yaşlı karı koca, çocukları olmadığından tanrıya dua eder. Tanrı onlara parmaktan daha küçük çocuk verir. Bir gün çocuk tek başına şehire gider. Bir prenses onu çok beğenir. Çocuk her zaman prensesin yanında kalır. Bir gün üç Oni prensesi kaçırmaya çalışır. Çocuk, iğne kılıcını Onilerin gözüne batırıp prensesi kurtarır. Oniler kaçır. Prensес yerde unutulmuş Onilerin sihirli çekiciyle çocuğa vurunca çocuğun boyu uzayıp bir delikanlı

olur. Prensес ve delikanlı evlenir."²⁰

(2) Yamanba

Yamanba, dağda yaşayan yaşlı bir kadındır. Ashında dağ tanrısı ile ilgili olduğu sanılmaktadır. Fakat masallardaki Yamanba, insanlara zarar veren korkunç bir yer yaratığa dönüştürülmüştür. Yamanba, dağdaki evinde yalnız kalarak dağa giren insanları yemeğe kalker. Herşeyi yutabilir. Bazı masalarda Yamanba, kadın Oni olarak ifade edilmektedir. Bazen insan kılığına bürünür, insanlarla evlenir:

"Bir adam fakir olduğundan hiç yemek yemeyen bir kadınla evlenmek ister. Birkaç gün sonra, gerçekten hiç yemeyen ve çok sağlam bir kadın karşısına çıkıp onunla evlenir. Bir süre sonra adam, depodaki pirincin çok çabuk azaldığını görünce bir gün evden çıktıktan sonra tekrar eve dönerek, çatıdan karısını izler. Karısı, adam gidince hemen yemek yapmaya başlar. 1800 litre pirinç pilavı ve bir büyük tencere dolu çorbayı saçlarının içindeki büyük ağız ile yemeye başlar. Adam karısının Yamanba olduğunu anlar. Ertesi gün adam onu kovmaya başlayınca Yamanba onu büyük bir kovaya koyarak dağa gider. Adam yolda gizlice kaçır. Yamanba, bunu hiç fark etmeden dağa dönüp arkadaşlarıyla içki içmeye başlar. Yamanba yemek için kovayı açınca adamın kaçtığını anlar, ve hemen onu yakalamaya gider. Fakat adam, yol kenarındaki Şöbu (Iris),²¹ ve Yomogi (pelin otunun arkasına saklanır. Bu bitkilere dokununca ellerinin çürüyeceğini bilen Yamanba, artık onu yemekten vazgeçerek dağa döner."²²

Yamanba örümceğe de dönüşür. Yukarıdaki masalın benzerinde kadın yemek yerken başkası tarafından görülünce örümcek şekline dönüşerek adamı yemeye kalker.²³

İnsanları yiyen korkunç Yamanba, bazen insanlara yardım eder, evlenmede görüçülük bile yapar.

"Çok güzel bir kız bir gün dağda yolunu kaybeder. Bir süre dolaştıktan sonra bir ev bulur. Evin kapısını çalınca beyaz saçlı, yaşlı bir kadın çıkar. Kız evde bir gece kalmayı ister. Yaşlı kadın da bunu kabul eder. Kadının gözleri parlak, ağız ise kulaklarına kadar çat-

laktır. Yaşlı kadın kendisinin korkunç Yamanba olduğunu ve kızı yiyebileceğini söyler. Fakat kız çok yorgun olduğu ve hiç yürüyemeyeceği için Yamanba tarafından yenilmeyi de göze alarak kalmayı ister. Sonunda Yamanba gülerken şimdiye kadar yenmesini isteyen insan görmediğini, böyle olunca ona yazık olacağını, artık kızı yiyemeyeceğini söyler ve ona sihirli mantoyu verir. Mantoyu giyince kızın istediği şeyler gerçekleşir. İsteddiği şeyleri alabilir."²⁴

"Bir genç evlenmek ister fakat fakir olduğu için kimse onunla evlenmek istemez. Bir gece evine yaşlı bir kadın gelir. Ona gelin getireceğini söyler. Bir gece evinin bahçesinde gürültü olur. Sepetin içinde güzel bir prensesin yattığını görür. Prensese başka yere gelin olarak giderken yaşlı kadın (Yamanba) tarafından kaçırılmıştır. Yaşlı kadın görücü olup onları evlendirdiği için kaçarsa yiyeceğini söyler."²⁵

(3) Amanocaku

Amanocaku, kötü niyetli ve başkalarının düşüncelerini anlayıp taklit yeteneği ile insanlara karşı çıkan ve sonunda yenilerek mahvolan bir yaratıktır. Tırnakları çok uzun ve sırtında dikenler vardır. İnsan kılıfına girer.

"Yaşlı bir kadın nehirde çamaşır yıkarken bir kavun bulur. Kavunu eve götürüp kocasıyla kesmek üzere iken kavundan bir kız çocuğu çıkar. Kız çocuğu büyüdüğünde güzel bir kız olur. Güzel kumaş dokur. Bir gün kız evde yalnızken Amanocaku gelip onu öldürür. Amanocaku kızın kılıfına girer. Amanocaku olan kız, zengin bir adamla evlenmek için düğün günü evden çıktığında bir karga kızın Amanocaku olduğunu söyler. Yaşlı karı koca şüphelenerek kızın yüzünü yıkattığında onun Amanocaku olduğunu anırlar. Onlar kızarak Amanocakuyu iyice döverler."²⁶ Japonya'nın kuzey doğu bölgesinde bu masaldaki Amanocaku'nun yerine Yamanba veya Oni kullanılmıştır.

(4) Tengu

Dağlarda yaşayan efsanevi bir yaratıktır. Tengu adı Budizmden kaynaklanmış. Ağzı karganın gagası gibi olup, burnunda sadece

delikler vardır. Çok uzun burnu olanları da vardır. Omuzunda kartal gibi büyük kanatları vardır. Tengu, Oni kadar kötü niyetli olmayıp, dağ tanrısı veya dağ adamı olarak düşünülmüştür.

"Yaşlı bir adam bir gece dağda yürürken bir yerde ateş görür. Ateşin etrafında kırmızı yüzlü, mavi burunlu ve korkunç gözleri olan insanların içki içip şarkı söyleyerek oynadıklarını görür. Dikkatle baktığında onların insan olmadıklarını fark eder. Omuzlarında büyük kanatları vardır. Onlar büyük Tengu, küçük Tengu ve karga Tengulardır."²⁷

Tenguların insanı yiyenleri de vardır. Ama rastgele yemezler.

"Bir adam ağa ile görüşmek için dağda yürürken gece olur. Bir ağacın altında yatar. Bu sırada Tengular uçarak ağacın dalına gelir. Biri yatan adamı yemek ister. Fakat öbürü, onu ağa çağırdığı için yemelerinin iyi olmayacağını söyler."²⁸

Tenguların sihirli araçlarından giyenleri görünmez hale getiren manto²⁹ ve istediği şeyler çıkartabilen su kabağı vardır.³⁰

(5) Kappa (Nehir çocuğu)

Nehir, göl ve denizlerde yaşayan efsanevi bir yaratıktır. Kappa, eskiden su tanrısıydı.³¹ Görünüşü 12-13 yaşlarındaki çocuktur. Vücudu sarı, başında bir tabak vardır. Tabağın çevresinde saç vardır. Tabağın içinde su olduğu sürece gücünü kaybetmez. Kollar sağa sola uzar. Güreş yapmayı ve salatalık yemeyi sever. İnsan kalçasını sevdiği için insanları suya çekip boğdurur diye korkutulmuştur. Tersine insanlara yardım etmek amacıyla pirinç tarlasında fide dikenler, sulama yaptanlarda vardır.

"Kendi pirinç tarlasına hiç su gelmediğine üzülen bir ağa, köy tanrısına dua eder. Rüya da tanrı onun kızını nehirde yaşayan Kappa'ya verirse suyun geleceğini söyler."³²

(6) Fakir Tanrısı

Fakir insanların evinde kalan tanrıdır. Fakir tanrısının kaldığı ev genellikle zengin olamaz. Fakat çok çalışkan olanların evinde kalan fakir tanrısı, bir gün sahibi zenginleşince evini terk eder, onun yerine uğur tanrısı gelir.

"Fakir bir adam evde oturduğunda tavandan acayıp bir adam iner. Kendisi fakir tanrısı olduğunu ve uzun zamandır onun evinde kaldığını, fakat evine artık uğur tanrısı gelebileceği için gitmek istediğini söyler."³³

2. İNSANLARA İYİLİK YAPAN YARATIKLAR

Japon masallarında birçok tanrı insanlara iyilik yapar.

(1) Dağ Tanrısı

Dağ tanrısı beyaz sakallı, yaşlı adam olarak insanların karşısına çıkar.

"Yaşlı bir adam dağda çalışırken yanına beyaz sakallı bir dağ tanrısı gelir. Dağ tanrısı ona, gençleştiren içkiden ismarlar. Adam 27-28 yaşlarında bir genç olur. Gençleşen kocasını gören yaşlı karısı da dağa gidip dağ tanrısından içki ister. bir kadeh içince gençleşir. Fakat kadın bir kadeh daha ister. İkincisini içtiğinde bebek olur."³⁴

(2) Yılbaşı Tanrısı

Japon kültüründe yılbaşının önemi çok büyüktür. Yılbaşı bayramı üç gün sürmektedir. Yılbaşında yeni yılın tarım ürünlerinin bereketli olmasını dilerler, evlere yılbaşı tanrısının geldiği inanılmaktadır.

Yılbaşı tanrısı insanların önüne çıkarken beyaz saçlı yaşlı adam veya çocuk kıyafetine girer.

"Yaşlı bir adam yılbaşı için evin kapısına çam ağacı bağlarken yanına küçük çocuk gelir. Çocuk adamı rahatsız eder. Sonunda yaşlı adam kızarak çocuğu yakalamaya çalışır. Çocuk köprünün altına saklanır. Yaşlı adam oraya geldiğinde bir torba dolu para bulur."³⁵

(3) Uğur Tanrısı

Uğur tanrısı zenginlerin evinde kalır veya uğur tanrısının kaldığı ev zengin olur. Bir adam olarak insanların karşısına çıkar. Uğur tanrısının istediği herşeyi çıkartabilen bir ahşap çekici vardır. Sihirli çekici fakir tanrısı alınca uğur tanrısına dönüşebilir.

"Genç karı kocanın evinde uzun zamandır fakir tanrısı kalır. Fakat karı koca çalışkan olduklarından zenginleşmeye başlar. Artık fakir tanrısı onların evinde kalamaz olur. Bir yılbaşı gecesi evin üstünde oturan kel adamı

(Onyudo)³⁶ ile beraber uğur tanrısı geldiğinde onu kovar. Uğur tanrısı kaçarken sihirli çekici unuttur. Fakir tanrısı onu alıp istediği herşeyi çıkartır. Fakir tanrısı artık uğur tanrısı olur."³⁷

(4) Cizo

Cizo, Budizm'deki bir tanrıdır. İnsanları dertlerden kurtarır, özellikle insan öldükten sonra cehennemde acı çekmekten kurtarır. Halk, Cizo'nun taş heykelini yollara koyarak tapmaktadır. Cizo'nun sağ elinde baston, sol elinde tesbih vardır.

"Bir yılbaşı gecesi fakir ama çok dürüst olan yaşlı adam yolda yürürken üç Cizo'yu görür, onların yağmurdan ışıltmış gibi halini gören adam, yılbaşı için pirinç almaktan vazgeçer. O para ile Cizo'lar için şemsiyeler alır. Ertesi sabah erken saatte Cizolar adamın evine gelip içi altın ve gümüş ile dolu ağaç bırakır."³⁸

(5) Tennin (Gök insanı)

Gök dünyasında yaşayarak havada uçan doğuştan bir varlıktır. Kökeni Hindistandaki halk inançlarına dayanır. Budizmde de üstün varlık olarak nitelendirilmektedir. Tennin güzel kadındır. Cennette müzik çalar, cennet çiçeği dağıtır. Kuş tüylerinden yapılmış hafif ve güzel elbise giyerek havada uçar. İnsanlarla evleneni de vardır. Akılla kocasına yardım eder.

"Bir gencin evine Tennin gelip onun karısı olmak ister. Tennin adam ile evlenir. Her gün güzel güzel kumaş dokur."³⁹

Tennin elbisesini çıkartıp gölde yıkanırken bunu seyreden bir genç adam elbisesini saklar. Elbisesi olmayınca Tennin göğe döner, onunla evlenir. Tennin çok güzel olduğundan adam her zaman onu seyreder, hiç çalışmaz Tennin kendi resmini kocasına verir. Adam her zaman resmine bakarak tarlada çalışmaya başlar. Bir gün Tennin'in resim rüzgarla havaya uçarak kralın bahçesine düşer. Resmi gören kral, Tennin ile evlenmek ister. Onu aratıp, sonunda saraya getirir. Tennin kocasından ayrılırken üç tane geftali çekirdeği bırakır. Çekirdekleri ektikten üç yıl sonra meyve olduğu zaman meyveleri saraya satmasını ister. Üç yıl sonra adam saraya şef-

tali satmaya gelir. Adamın sesini duyan Tennin kralın önünde ilk defa güler. Onun güldüğüne çok sevinen kral, şeftaliyi satan adam ile elbise değiştirir. Kendisi satıcı gibi dolaşmaya başlar. Saraydan çıkıp yine içeri girmek istediğinde sarayın bekçisi onu kovar. Ondan sonra Tennin ve adam sarayda mutlu yaşar.⁴⁰

3. İNSAN KILIĞINA GİREN HAYVANLAR

Bazı hayvanlar insan kılığına girip insanlarla temas kurmaktadır.

(1) İnsan kılığına girerek insanları kandıran hayvanlar:

A) Tilki

Tilkiye Japonya'da eskiden kutsal hayvan olarak değer verilmiştir. Esrarengiz yönü güçlendikçe tarım ülkesinin başlıca tanrısı olarak tapınılmaya başlanmıştır.

Masallardaki tilki ise o kadar kutsal olmayıp insan kılığına girerek insanları kandırmaktadır.

"Tek gözlü yaşlı bir adam, bir gece eve geldiğinde karısı onun çift göz olduğunu görür ve onun tilki olduğunu fark eder. Karısı tilki olan kocasını yakalar. Gerçek kocası eve dönünce çift gözlü olanı öldürüp tilkinin çorbasını yaparlar."⁴¹

B) Tanuki (a raccoon dog)

Tanuki, Doğu Asya'da yaşayan köpeğe benzeyen bir hayvandır. Dağlarda yaşar. Gövdesi kalın, kulaqları küçük ve yuvarlaktır.

Tanuki de tilki gibi insan veya başka şeylere dönüşüp insanları kandırmaktadır.

"Yaşlı bir adamın karısı evde çalışırken komşu kadına dönüşen Tanuki gelip yaşlı kadını öldürür. Kocasını eve geldiğinde bu sefer yaşlı kadının kılığına giren Tanuki kocasına gerçek karısının çorbasını içirdikten sonra gülererek kaçır. Yaşlı adam, karısının öldürüldüğünü ve kendisinin kandırıldığını anlayınca ağlar. Onu gören tavşan öcünü almak için Tanuki'ye meydan okur. Sonunda Tanuki ölür."⁴²

(2) İnsan kılığına girip insanlarla evlenen hayvanlar:

Yılan, balık, kurbağa, kuş, (turna, leylek, çalı bülbülü) tilki ve kediler güzel kadın kılığına girip insanlarla evlenir.

"Dağda yaşayan bir genç bir turnayı tuzaktan kurtarır. Bir gece çok güzel bir kadın onun evine gelip onunla evlenmek ister. Evlendikten sonra dolabın içine kapanıp çok güzel kumaş dokur. Adam bunu şehire götürüp pahalıca satar. Kral istediği için yine kumaş dokumaya çalışır. Yalnız bir hafta dolabın içinde dokurken hiç görmemesini söyler. Fakat adam bir hafta sonra meraklanıp dolabı açınca içinde çıplak turnanın tüylerinden kumaş dokuduğunu görür. Turna, kendisinin tuzaktan kurtulan turna olduğunu ve görüldüğü için artık gitmesi gerektiğini söyler."⁴³

Bu çeşit masallardaki ortak konu, kadının hayvan olduğunu saklaması, insanla evlenmesi ve sonra hayvan olduğu belli olduğu zaman boşanarak gitmesidir. Kadının hayvandan insana dönüşme motifi, batı ülkelerindeki masallarda hiç görülmemiş sadece Japonya ve çevresindeki kabilelerde görüldüğü sanılmaktadır.⁴⁴

4. MEYVELERDEN DOĞAN VE NEHİRİN ÜST BAŞINDAN GELENLER

Su kabağı veya kavun gibi içi boş olan meyvenin içinde kalarak suyun üzerinde yüzerken gelen masal kahramanı motifi, Büyük Okyanus adalarındaki masallarda yaygın olarak anlatılmıştır.⁴⁵

Japon masallarında da aynı motif görülmektedir.

"Yaşlı bir kadın nehirde çamaşır yıkarken nehrin üst, başından gelen büyük şeftaliyi alıp eve götürür. Evde kesmek üzere iken içinden bir erkek bebek çıkar. Bebek büyütülürken Japonya'nın en güçlü çocuğu olur ve Oniler ile savaşmaya gider."⁴⁶

Aynı şeftaliden köpek yavrusu da çıkabilir.

"Yaşlı bir kadın nehirde çamaşır yıkarken suda büyük bir şeftali görür. Bunu alıp eve götürür. Şeftali köpek yavrusu olur, yaşlı kocası köpeği büyütürler. Bir gün köpek yaşlı adamı dağa götürüp bir yeri kazmasını ister. Oradan para ve mücevherler çıkar."⁴⁷

Kavundan doğan kız, Trabzon hurmasın-

dan doğan çocuk bambudan doğan kız masalları da vardır.

5) KÖTÜ NİYETLİ İNSANLAR

Japon masallarında bu grupta en yaygın olan tip komşu ihtiyaç adam (veya karı koca)dır. İyi niyetli yaşlı adamın zenginleştiğini görünce, o da aynı şekilde zengin olmak ister. Fakat aç gözlü olduğundan her şeyi kaybeder ya da cezasını çeker.

"Yaşlı bir adam bir gün köpeği ile dağa gidip köpeğin götürdüğü yeri kazınca oradan para ve mücevherler çıkar, zengin olur. Bunu gören komşu adamı köpeği kiralayıp aynı şeyi yapmaya çalışır. Fakat yeri kazdığından oradan yılan, böcek gibi şeyler çıkar."⁴⁸

"Sol yanağında büyük şiş olan yaşlı bir adam, bir gece dağda kaldığında Tenguların alemini görür. Onların müzikli eğlencelerini görünce kendisi de fark etmeden şarkı söyleyerek oynamaya başlar. Adamın sesi ve oyununu çok güzel ve ilginç olduğu için Tengular adamı beğenir, ertesi günü de gelmesini isterler. Gelmesini unutmamak için adamın şişini emanet olarak alırlar. Adam artık yanağında şişsiz eve döner. Bunu duyan komşu yaşlı adam sağ yanağındaki şişi aldirmek için dağa gider. Tenguların alemine katılır. Fakat bu adam ne güzel şarkı söyler ne de güzel oyun oynar. Tengular kızıp daha önce aldığı şişi o adamın sol yanağına yapıştırırlar."⁴⁹

Üvey annelerde masal kahramanına kötülük yapar.

"Bir kralın eşi, bir kız "Tamaoçu" ve bir oğlan "Kaniharu" doğurduktan sonra ölür. Ondan sonra kral 10 sene evlenmez, fakat sonunda evlenmeye karar verip kumaş dokuyan güzel bir kadın ve iki kızını saraya götürür.

Kralın asıl çocuğu olan Tamaoçu'nun Saga kralına gelin gitmesi kararı verilir. Düğüne bir gün kala, üvey annesi Tamaoçu'yu kaynayan sıcak suyun içine atarak öldürür, onun yerine üvey annesinin kız kralla evlenir."⁵⁰

"Üvey annesi kızı istemediği için kocasına evden gitmek istediğini söyler. Kocasını da kızını kovmaya karar verir. Bir gün onu dağa götürüp iki kolunu baltayla kesip kaçar. Bir

genç, kızı görünce eve götürür, onunla evlenir."⁵¹

Genellikle üvey annesinden kötülük gören kız, sonunda onu altederek mutlu evliliğini yapar.

SONUÇ

Japon masallarındaki olağanüstü karakterlerin özellikleri şunlardır:

1) Japon masallarındaki doğaüstü karakterlerin büyük kısmı, din ve inançla ilgilidir. Japon masallarına mitolojinin büyük etkisi olması, ve Japon halkının yaşamında din ve halk inancının önemli yer tutması bunun nedeni olarak düşünülmektedir. Budizm, Şintoizm ve halk inancının karışımı içinde Japonların inandığı tanrılara, hem halk tarafından tapılıyor, hem de halk bu tanrılardan korkuyor.

2) Bazı hayvanlar gerektiğinde insan kılığına girmektedir.

a) İnsanları kandırmak için

b) Karşılıklı yardım için, veya insanlarla evlenmek için.

4) Kötü niyetli insanlar, genellikle komşu olan yaşlı adam (veya karı koca) ve üvey annelerdir. Masalarda da aç gözlü olmanın köy hayatında olumsuz etkisi olduğu anlatılmıştır.

NOTLAR

1. Sekai Dai Hyakka Jiten (Dünya Büyük Ansiklopedisi), 29. Cilt, "Masal Mad." s. 606, Tokyo, 1972.
2. Bozkurt Güvenç, Japon Kültürü, Ankara 1989, s. 102
3. Befu Harumi, Nippon, Bunka Jinruigaku Nyumon (Japonya, Kültürel Antropoloji'ye Giriş) Tokyo, 1980, s. 150.
4. Bozkurt Güvenç, a.g.e., s. 112.
5. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., s. 606.
6. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., a.y.
7. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., a.y.
8. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., a.y.
9. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., s. 607.

10. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., a.y.
11. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., a.y.
12. Tanuki'nin İngilizce karşılığı.
14. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., a.y.
15. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., a.y.
16. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., a.y.
17. Sekai Dai Hyakka Jiten, a.g.e., 3. Cilt "Oni Mad." s. 594.
18. Minzokugaku Jiten (Halkbilimi Sözlüğü) s. 82, Tokyo, 1961.
19. Joji Tsubota, Nihon Mukaşibanaşığı (Japon Masallar) 1. Cilt, Tokyo 1975, "Momotaro" (Şeftali Çocuğu) s. 24-38.
20. Joji Tsubota, a.g.e, "Issun Bouşi" s. 9-17.
21. Şobu'nun İngilizce karşılığı.
22. Joji Tsubota, Nihon Mukaşibanaşığı (Japon Masalları) 3. Cilt, Tokyo 1976, "Mōno Tabenai Nyoubou" (Yemek yemeyen kadın), s. 160-164.
23. Hayao Kawai, Mukaşibanaşi to Nihonwinnō kokoro (Masallar ve Japonların Ruhı), s. 46, Tokyo, 1982.
24. Joji Tsubota, a.g.e., 3. Cilt, "Yamanba no Takaranmino" (Yamanba'nın Sihirli Mantosu), s. 160-164.
25. Hayao Kawai, a.g.e., "Yamanba no Nakoudo" (Görücü Yamanba), s. 65.
26. Joji Tsubota, a.g.e., 1. Cilt, "Urihimeko" s. 18-23.
27. Joji Tsubota, a.g.e., 2. Cilt, 1976, "Kobutori Jiisan" (Şişi Aldıran Yaşlı adam), s. 152-153.
28. Joji Tsubota, a.g.e., 3. Cilt, "Hanakagi Gonji" (İyi Koklayabilen Gonji) s. 216.
29. Joji Tsubota, a.g.e., 1. Cilt, "Tengu no Kakuremino" (Tengu'nun Sihirli Mantosu), s. 253.
30. Joji Tsubota, a.g.e, 2. Cilt, "Saru no Omukosan" (Maymun Damadı) s. 259.
31. Sekai Dai Hyakka Jiten (Dünya Büyük Ansiklopedisi) 6. Cilt "Kappa Mad." s. 70, Tokyo, 1972.
32. Joji Tsubota, a.g.e., 3. Cilt, "Hyoutan to Kappa" (Su kabağı ve Kappa), s. 152.
33. Joji Tsubota, a.g.e., 2. Cilt, "Binbougami" (Fakir Tanrısı), s. 174.
34. Miyoko Matsutani, Mukaşibanaşi 12 Kagetsu (Masallar 12 ay) 1. Cilt, Tokyo, 1986, "Wakagerizake" (Gençleştirilen İçki), s. 253-256.
35. Miyoko Matsutani, a.g.e., "Şougatsuşin" (Yılbaşı Tanrısı), s. 76-77.
36. Efsanevi bir yaratık.
37. Miyoko Matsutani, a.g.e., "Binbougami" (Fakir Tanrısı), s. 39-41.
38. Joji Tsubota, a.g.e., 1. Cilt, "Ozizousama" (Cizo), s. 139-145.
39. Joji Tsubota, a.g.e, 1. Cilt, "Hainawa Sentaba" (Bin tane Kül Organı) s. 46.
40. Joji Tsubota, a.g.e., 3. Cilt "Eugata Nyoubou" (Kadının Resmi), s. 297-300.
41. Joji Tsubota, a.g.e., 2. Cilt, "Katame no Ojiisan" (Tek gözlü yaşlı Adam), s. 193-195.
42. Joji Tsubota, a.g.e., 1. Cilt, "Kaçıkacı Yama" (Kaçıkacı Dağı) s. 229.
43. Hayao Kawai, a.g.e., "Tsuru Nyoubou" (Turna Olan Kadın) s. 354-356.
44. Hayao Kawai, a.g.e., s. 179.
45. Minzokugaku Jiten, (Halkbilimi Sözlüğü) s.625-626, Tokyo, 1961
46. Joji Tsubota, a.g.e., 1. Cilt "Momotaro" (Şeftali Çocuğu), s. 24-29
47. Joji Tsubota, a.g.e., 3. Cilt, "Hanasaka Jijii" (Çiçekler açtıran yaşlı adam), s. 285-287.
48. Joji Tsubota, a.g.e., 3. Cilt, "Haasaka Jijii", s.287-290.
49. Joji Tsubota, a.g.e., 2. Cilt, "Kobutori Jiisan" (Şişi Aldıran Yaşlı adam), s.152-157.
50. Hayao Kawai, a.g.e., "Şiratori no Ane" (Beyaz kuş olan Abja), s. 345-346.
51. Hayao Kawai a.g.e., "Tenaşi Musume" (Valleri Olmayan Kız), s.357-358.